

N:o 29.

Af Herr Wærn, Carl Fredrik: Angående upphörande af så väl tackjærnstionden och andra deremot svarande tackjærnsafgifter, som af de friheter i fråga om ränta eller rotering, hvilka vissa orter i egenskap af bergslager nu åtnjuta.

Det afgörande, frågan om tackjærnstiondens och andra deremot svarande tackjærnsafgifters upphörande vid sista riksdag rönte, kan omöjligén anses slutligt.

Att för en och samma industri vissa trakter i landet skola vara underkastade en produktionsskatt, som åter andra trakter icke vidkännas, är redan i sig sjelf något så tydligén olämpligt, att man, äfven när det förklaras deraf att dessa trakter åtnjuta friheter från andra skatter eller onera, hvilka deremot drabba de trakter, inom hvilka den ifrågavarande industrien icke är särskildt beskattad, måste förutsätta att ett sådant förhållande icke kan blifva fortfarande. När Rikets Ständer genom underdånig skrifvelse af den 7 Mars 1860 hos Kongl. Maj:t anmälde, att de för sin del beslutit, att alla masugnar utom de privilegierade bergslagens skulle vara fria från tackjærnstionde, trodde de derföre att bergslagerna sjelfva skulle väcka fråga om friheternas upphörande och anhöllo, att Kongl. Maj:t i detta fall ville låta verkställa en utredning och till Rikets Ständer aflåta nådig Proposition om och med hvilka vilkor befrielse från tackjærnstionden kunde blifva bergslagerna tillerkänd.

Men huru mycket olämpligare måste icke förhållandet vara, — huru mycket olidligare blir icke den derigenom alstrade orättvisa, — då den lagstiftning, genom hvilken inom de privilegierade trakterna skyldigheten att erlägga produktionsskatten och friheten från grundskatt och rotering varit förenade, upphör att vara gällande, såsom genom Kongl. Förordningen af den 20 September 1859 skedde, så att derefter produktionsskatten drabbar egaren af en egendom och friheterna åtnjutas af egaren till en annan? Ganska snart byta egendomarne om egare, och det blir endast tillfälligt att skatter och friheter följas, så att samma person, som vidkännes de förra, åtnjuter de sednare. Tackjærnstillverkning inom bergslagerna drabbas derigenom utan vederlag af produktionsskatter, som deras yrkesbröder utom bergslag ej veta af, och åter äro jordegarna inom bergslag utan all motsvarande skyldighet fria från så höga grundskatter och rotering, som de, hvilka jordegare utom bergslag hafva att bära.

Förutseende att rättelse af denna dubbla orättvisa ovilkorligen måste ske begärde Kommers-kollegium uti dess den 21 Mars 1862 afgifna berättelse, att den af Rikets Ständer omförmälda utredning af bergslagernas privilegier måtte, äfven

om inga ansökningar i detta hänseende skulle från bergslagerna hafva inkommit, varda af Kongl. Maj:t anbefalld och Rikets Ständer meddelad. Med bifall härtill befallde Kongl. Maj:ts Kammar-kollegium, att efter verkställd utredning gemensamt med Kommers-kollegium afgifva utlåtande om de vilkor, hvarunder tackjernsskatten i de privilegierade bergslagerna må kunna upphöra; — och det synnerligen grundliga arbete, som häraf blef en följd och den 31 December 1867 till Kongl. Maj:t ingafs, innehöll hemställanden i ämnet, hvilka af Kongl. Maj:t gillades och i öfverensstämmelse med hvilka Kongl. Maj:ts nådiga Proposition af den 2 April 1869 till sist samlade Riksdag afgafs.

Stats-Utskottet, till hvilket denna nådiga Proposition remitterades, tillstyrkte enhälligt tackjernstiondens upphörande, och pluraliteten af Utskottet äfven bergslagsfriheternas upphäfvande alldeles såsom Kollegierna hemställt, endast med undantag för Nyeds bergslag, samt Heds och Gunnilbo socknar, för hvilka särskilda förhållanden af pluraliteten ansågos förefinnas.

Detta oaktadt afslogo båda Kamrarne Utskottets tillstyrkanden och dermed Kongl. Maj:ts nådiga Proposition i sin helhet, icke emedan man ville bibehålla tackjernstionden, utan — såsom tydligen af diskussionen framgick, — emedan man hyste betänkligheter angående billigheten af att pålägga de privilegierade trakterna grundskatter, från hvilka de länge varit befriade.

Till följd af detta beslut fortfar nu tackjernstionden utan att någon anser den rättvis eller billig, utan snarare alla tyckas vara ense om, att tiden för dess upphörande bör vara inne. Den kan knappast ens längre betraktas såsom ett en klass drabbande vederlag för det att en annan klass åtnjuter friheter, utan fortfar egentligen numera endast därför att den korta tid, som vid slutet af sista riksdag kunde inom Kamrarne egnas åt den vidlyftiga frågans behandling, icke medgaf en så sorgfällig granskning deraf, som flertalet ledamöter ansågo sig behöfva för fattande af samvetsgranna beslut. Under dessa förhållanden måste frågan af Riksdagen åter behandlas i hela sin vidd, men skulle dervid åter betänkligheter möta emot att bringa jordeganden inom bergslag under samma beskattning och onera som jordeganden utom bergslag, så bör detta icke hindra den i och för sig af rättvisa påkallade och numera af eganderätten till jorden oberoende likställigheten mellan tackjernsblåsaren inom och utom bergslag.

Jag ber därför att särskildt få föreslå, att skyldigheten inom privilegierad bergslagsort till utgörande af tackjernstionde äfvensom af skattegälsjern och hyttegälsjern, der någondera af dessa tvänne sednare afgiftsposter blifvit åsatt och ännu kvarstår, må för framtiden upphöra.

Dernäst ber jag att få återupptaga samtliga i Kongl. Maj:ts nådiga Proposition af den 2 April 1869 innehållna öfriga förslag, nemligen:

att de förmåner, privilegierade bergslagsorter af Kronan haft sig i egenskap af jernbergslag förenade, indragas; att i följd häraf och med hufvudsaklig tillämpning af hvad Kammar- och Kommers-kollegierna rörande grunderna och sättet för berörda förändrings genomförande förordat och hemställt, hvarje lägenhet inom dylik ort, som i sin egenskap af att tillhöra tackjernsbergslag åtnjuter någon frihet i afseende å ränta eller rotering eller bådadera, må, på de i Kongl. Maj:ts ofvannämnda Proposition angifna vilkor och i de fall som vederbör, åsättas de skyldigheter härutinnan, som efter vederbörandes hörande finnas med författningarne öfverensstämma;

att hvad sålunda blifvit föreslaget i fråga om orter, privilegierade med direkt afseende på tackjerns tillverkning, må gälla äfven för Nyeds bergslag i Wern-

lands län äfvensom för den del af Skinnskattebergs bergslag i Westmanlands län, som består af Gunnilbo och Heds socknar.

I afseende på tiden för de nya rättsförhållandenas inträde har Kongl. Maj:t i ofvannämnda nådiga Proposition föreslagit den till början af år 1871. Jag fruktar att detta icke numera låter sig göra och vill derfor föreslå,

att de nya rättsförhållanden, som af den nu ifrågakämda förändringen kunna varda en följd, må komma att börja med kalenderåret näst efter det, hvarunder viktiga åtgärder för deras införande kunna hinna att vidtagas, sednast med början af år 1872.

Stockholm den 29 Januari 1870.

C. F. Wærn.

N:o 30.

Af Herr Meijer, Edvard: Om ett tillägg i 3 § 1 mom. af Kongl. Förordningen den 9 Juli 1862, angående lots- och fyrirättningen i riket.

I anledning af de lättnader för sjöfarten, som Kongl. Maj:t på grund af särskilda af Riksdagen gjorda framställningar på sednare tiden funnit godt att göra, ber jag att nu få fästa Riksdagens uppmärksamhet på en bestämmelse i nu gällande Lotsförordning, som, genom Högsta domstolens beslut den 7 September sistlidna år, hvilken dom i afskrift bifogas, blifvit tydd på ett sätt, som helt och hållet motsäger hvad som ursprungligen synes hafva varit lagstiftarens mening och hvarigenom en i nöd varande sjöfarande, stadd på resa från eller till utrikes ort, för att rädda sitt fartyg eller af annan tillfällig orsak söker Svensk hamn, är nödsakad att, om lots begagnas eller icke, erlagga lotspenningar till fulla beloppet, enligt taxorna.

Genom detta Högsta domstolens beslut, som torde komma att anses såsom prejudikat, är det antagligt att hädanefter, i motsats till hvad förut, åtminstone på flera af mig kända orter, tillämpats, fulla lotspenningar komma att affordras alla på resa till eller från utrikes ort varande fartyg, som i ofvannämnda ändamål äro nödsakade anlöpa Svensk hamn.